

Menant Tarptautinę Holokausto aukų atminimo dieną Ariogaloje

„Aš noriu, kad kas nors prisimintų, jog kažkada gyveno žmogus vardu David Berger“, - rašė David savo paskutiniame laiške Vilniuje 1941 metais. Šiandien praėjus 81 metams po to, kai buvo užmuštas David Berger, sausio 27 d. pasaulyje, demokratiškose valstybėse, minima Tarptautinė Holokausto aukų atminimo diena. Jau ne pirmus metus visuomeninė organizacija Pasaulio žydų kongresas (The World Jewish Congress) kviečia prisijungti prie iniciatyvos *#MES PRISIMENAME (#WE REMEMBER)*.

Diena, skirta šiai datai atminti ir kartu pasakyti, jog prisimename milijonus tokių aukų kaip David bei turime kalbėti apie tai, kad istorijos ratas neatsisuktų atgal.

Tarptautinė komisija nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti kartu su jos iniciatyva įsteigtu Tolerancijos ugdymo centru Ariogalos gimnazijoje (vadovė Rasa Zakaitė), tradiciškai surengė nacionalinę – meninę konferenciją „ISTORIJS PASAKOJA...“

Renginio vedėjų, mokinių Klaudijos Petrauskaitės ir Emos Andriuškaitės lūpomis buvo kalbama, kad vieta pasirinkta neatsitiktinai – Ariogaloje nuo senų laikų gyveno įvairių tautybių žmonės, XIX a. net 75 procentus gyventojų sudarė žydai, tačiau 1941m. rugsėjo 2 d. Dubysos kalno duobėse baigėsi miestelio žydų istorija...

Gimnazijos direktorius Arvydas Stankus dėkodamas mokyklų delegacijoms bei svečiams, akcentavo, kad geri žmonės netylėtų, nebūtų užmiršti gelbėtojai, kartu pabrėždamas, jog Ariogalos gimnazijoje veikiantis Tolerancijos ugdymo centras vadinasi Pasaulio Teisuolės Janinos Tarapaitės – Šliburienės vardu.

„Mus suvedė liūdna tema, bet nepaisant sudėtingos šiandieninės situacijos mokytojai ir mokiniai skyrė tam resursus, laiką, kad prisimintume, kas įvyko čia, Lietuvoje ir daryti viską, kad tai nesikartotų, netylėti matant silpnesnį, turėti imunitetą neapykantai. Tokio įdirbio čia nebūtų be Raseinių rajono mero, skiriančio dėmesį istorinei atminčiai, tad norisi, kad ir kitų rajonų merai šioje srityje atitinkamai veiktų, jog situacija Lietuvoje būtų geresnė. Mūsų institucija, pastaruoju metu, nusprendė išskirtinį dėmesį skirti gelbėtojams. Tad bandysime sutelkti partnerius, kad atsirastų įvairiose Lietuvos vietose lyderiai, kurie skirtų dėmesį tiems, kas gynė Lietuvos garbę. Kaip žinia, net ir pačią tamsiausią valandą buvo šviesuolių, kurie ryžosi žygdarbiams.“ – kalbėjo Tarptautinės komisijos vykdomasis direktorius Ronaldas Račinskas.

Į susirinkusius kreipėsi Raseinių rajono savivaldybės meras Andrius Bautronis: „Garbė, kad Tolerancijos centrai minėti tarptautinę Holokausto aukų dieną pasirinko Ariogalą, ne tik dėl geografinės vietos, o todėl, kad priima svečius širdimi, išgyvenimu ir suvokimu, jog tai niekada

nepasikartotų. Esame tie, kurie turime nešti žinią, užkirsti kelią blogiui ir tikiu, kad gerųjų žmonių yra šimteriopai daugiau nei darančių bloga. Savo ruožtu planuojame įrengti istorinės atminties parką Ariogaloje tiems, kurie nešė šviesą tuo, tamsiuoju periodu.“

„Aš niekada nepamiršiu to, kas nutiko: kraujo ir motinų klyksmo...“ – mokinių žodžiais buvo bandoma atkartoti išgyvenusių būseną Daugų Vlodo Mirono gimnazijos mokinių vaidybiniame siužete „Neleisk pamiršti“. Toliau sekė filmas apie Šeduvos žydus „Praeities šydą praskleidus“, alsuojantis neišsipildžiusios meilės motyvais, sukurtas Radviliškio Lizdeikos gimnazijoje. Ištrauką iš G. Kanovičiaus romano „Žvakė vėjuje“ meniškai perskaitė Vilniaus Šolomo Aleichemo ORT gimnazijos mokinys Ažuolas Račinskas.

Skirtingos istorijos buvo papasakotos video siužetuose „Žygdarbis, vertas įamžinimo“ (Kupiškio Povilo Matulionio progimnazija), „Dotnuvos žydų senosios kapinės“ (Kėdainių r. Akademijos gimnazija). Gaudžiantys, persimušantys varpai nuskambėjo meninės kompozicijos „Aš trokštu įsiskverbti į Tave, žydiškasis Vilniau!“ (Kalvarijos gimnazija) siužete, tarsi artėjančios katastrofos ženklas, vėliau persipinantis su žmonių išgyvenimais. O filmas „Vaikų istorijos“ (Kauno dailės gimnazija) buvo sukurtas, remiantis išgyvenusių Holokaustą Kauno vaikų prisiminimų fragmentais.

Jungtinė Tolerancijos ugdymo centrų iš Alytaus miesto meninė kompozicija „Mūsų namai“, sukurta Alytaus Adolfo Ramanausko – Vanago, Alytaus Putinų, Alytaus Jotvingių gimnazijų, Alytaus Piliakalnio progimnazijos, Alytaus „Sakalėlio“ pradinės mokyklos, Alytaus „Drevinuko“ mokyklos – darželio bylojo apie bauginančias to meto mintis ir būtį. Tuomet vaikai negalėjo išeiti į gatvę, ten šalta ir šlapia, sieloj neapsakomas liūdesys gražinantis į vergiją bei getą...

Konferencijos apibendrinime dėkodama mokiniams ir mokytojams kalbėjo Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti direktoriaus pavaduotoja – švietimo programų koordinatorė Ingrida Vilkienė: „Jūs sujungėte tam tikrus gyvenimo dalykus, parodėte tragediją, kad buvo žudomi žmonės už tai, kad gimė tam tikros tautybės. Bet jūs esate viltis, kad toliau kurtumėte mūsų valstybę, jog nebūtų karo, nereikėtų galvoti ar reikės imti ginklą.“

Renginio pabaigoje buvo sustabdyta akimirka, prisijungiant prie pasaulinės iniciatyvos #MES PRISIMENAME (#WE REMEMBER).

Arūnas Mikalauskas

Klaipėdos r. Veiviržėnų Jurgio Šaulio gimnazijos

Istorijos ir pilietiškumo pagrindų mokytojas